

ΠΟΥ
ΚΡΥΒΟΝΤΑΙ
ΟΙ ΕΠΟΧΕΣ;

για παιδιά
3-12 ετών

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ

Ανδρομάχη Καλλιβρούση

Βασιλική Μουργελά

Εικόνες: Έφη Κοκκινάκη

Βασιλική Μουργελά
Ανδρομάχη Καλλιβρούση

Παιδαγωγική αξιοποίηση του βιβλίου "Πού κρύβονται οι εποχές;"

Η εμβάθυνση σ' ένα παιδικό βιβλίο μέσω διαθεματικών δραστηριοτήτων καλλιεργεί κοινωνικοσυναισθηματικές και γνωστικές δεξιότητες, ενώ ταυτόχρονα το παιδί ξεκινά το ταξίδι του στη φιλιαναγνωσία.

Ανδρομάχη Καλλιβρούση,
Παιδαγωγός με ενσυναίσθηση
[@big_mama_paidagogoi](#)

Συμμετρία
ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Ας μιλήσουμε για τα χαϊκού...

Τα χαϊκού έκαναν την εμφάνισή τους τον 13ο αιώνα ως ξεχωριστή λυρική μορφή, τα χόκκου. Εξελίχθηκαν ως αστεία περιπαικτικά ποιήματα που αγαπούσαν ιδιαίτερα οι αυλικοί και οι σαμουράι. Αυτό που σήμερα ονομάζεται κλασικό χαϊκού δημιουργήθηκε τον 16ο αιώνα.

Η ιαπωνική ποιητική φόρμα του χαϊκού (αστείος στίχος) είναι η συντομότερη μορφή ποιήματος παγκοσμίως. Αποτελείται συνολικά από δεκαεφτά συλλαβές χωρισμένες σε 5-7-5 συλλαβές, διατεταγμένες σ' έναν στίχο ο οποίος πρέπει να είναι χωρισμένος σε κενά ή σε τρεις στίχους τηρώντας το μέτρο των συλλαβών 5-7-5.

Παραδοσιακά ένα χαϊκού πρέπει να διαρκεί και να διαβάζεται όσο κρατάει μια αναπνοή. Στο χαϊκού γίνεται η προσπάθεια να συλληφθεί η στιγμή και να διατηρηθεί στην αιωνιότητα. Καθώς οι λέξεις δεν είναι αρκετές για να περιγράψουν την ολότητα μιας στιγμιαίας εμπειρίας, ο ποιητής περιγράφει αχνά μια ιδέα και αφήνει τον αναγνώστη να συμπληρώσει.

Το 1925 ο Γεώργιος Σταυρόπουλος επιχειρεί να γράψει τα πρώτα ελληνικά χαϊκού. Ο πιο επιφανής Έλληνας που έγραψε χαϊκού είναι ο Γεώργιος Σεφέρης και θεωρείται ο εισηγητής τους στην Ελλάδα.

Ανδρομάχη - Βασιλική

Μπεξ στα χαϊκού με τρόπο... διαφορετικό!

Το βιβλίο που κρατάτε στα χέρια σας έχει πολλαπλούς τρόπους ανάγνωσης:

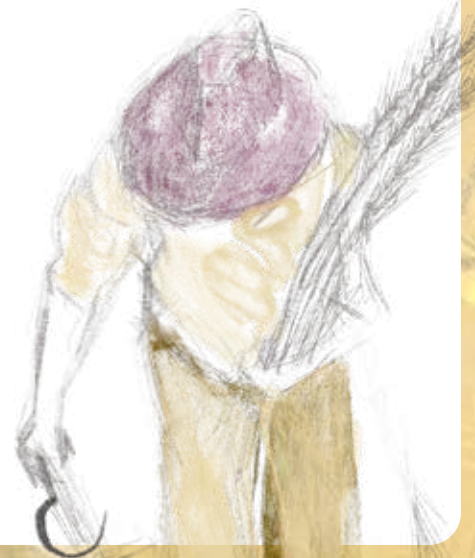
-Θα μπορούσε να διαβαστεί με κλειστά τα μάτια και να ζητήσουμε από τα παιδιά να εκφράσουν τα συναισθήματα που τους προκαλεί ή να ζωγραφίσουν τις δικές τους εικόνες βασισμένες στους στίχους.

-Με αφορμή τις εικόνες θα μπορούσε να γίνει συζήτηση για τις εποχές. Να παρατηρήσουν τις λεπτομέρειες της καθεμιάς και τα παιδιά με τη σειρά τους να εκφράσουν σκέψεις και συναισθήματα.

-Θα μπορούσε να «διαβαστεί» μόνο με τις εικόνες και με έναυσμα τους πρώτους στίχους τα παιδιά να συνθέσουν τα δικά τους χαϊκού.

Οι δραστηριότητες απευθύνονται σε παιδιά από 3 ως 12 ετών.

Οι εικόνες είναι με ελεύθερα δικαιώματα από:
<https://pixabay.com/>

Βρίσκω τις εποχές.

(Για παιδιά 5 ετών+).

Α	Β	Ι	Π	Ο	Ν	Β	Ι	Ο	Β
Π	Φ	Μ	Π	Ρ	Μ	Ω	Α	Ε	Ρ
Κ	Α	Λ	Ο	Κ	Α	Ι	Ρ	Ι	Ρ
Ρ	Ο	Χ	Ε	Ι	Μ	Ω	Ν	Α	Σ
Κ	Ο	Τ	Μ	Ο	Ε	Α	Σ	Ι	Μ
Ο	Ρ	Η	Π	Γ	Μ	Κ	Η	Ο	Ω
Α	Ν	Ο	Ι	Ξ	Η	Τ	Ο	Ο	Θ
Δ	Ε	Π	Ε	Ε	Γ	Λ	Ρ	Ι	Σ
Α	Ρ	Π	Ο	Α	Ε	Ρ	Τ	Τ	Τ
Φ	Θ	Ι	Ν	Ο	Π	Ω	Ρ	Ο	Ε
Ι	Α	Υ	Κ	Η	Ν	Ι	Α	Π	Λ

ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ
ΦΘΙΝΟΠΩΡΟ
ΧΕΙΜΩΝΑΣ
ΑΝΟΙΞΗ

Ενώνω την εικόνα
με την κατάλληλη εποχή.

Στολίζω το δέντρο μου ανά εποχή,
με όποιον τρόπο μπορώ να φανταστώ.

Φθινόπωρο

Χειμώνας

Καλοκαίρι

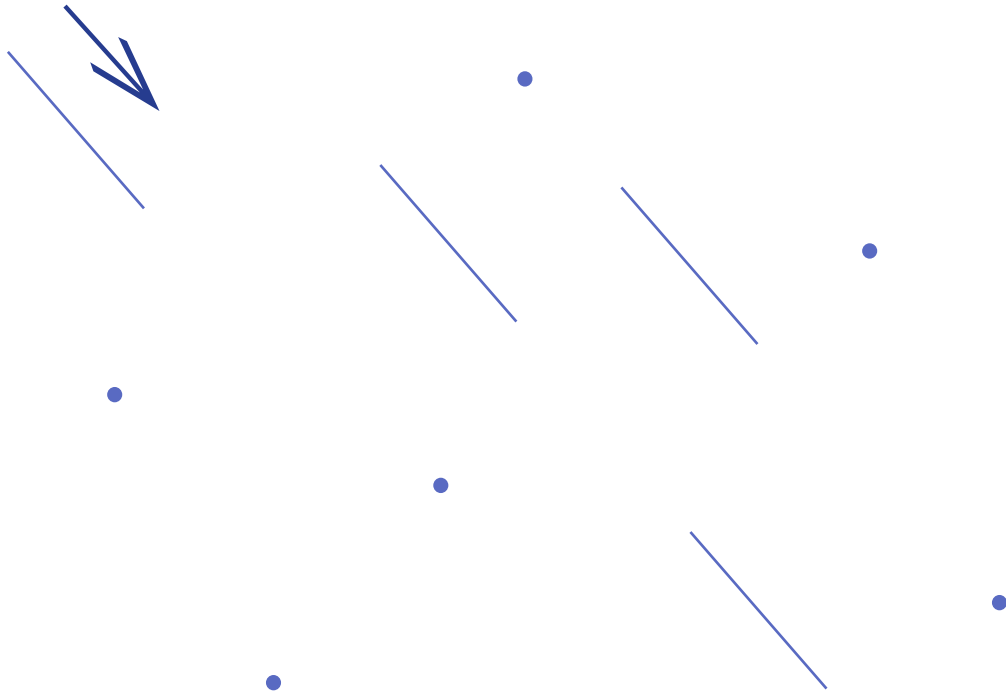

Άνοιξη

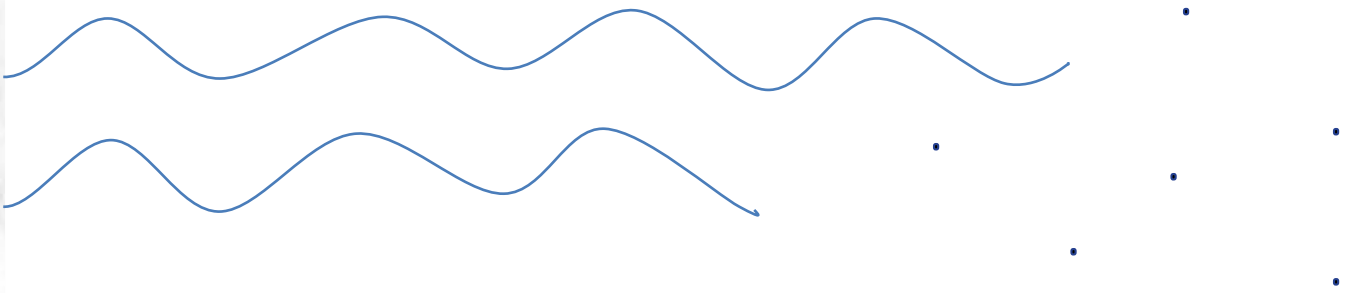
Φτιάχνω τα πρωτοβρόχια στο φθινόπωρο.

Από τα σημεία τραβούν πλάγιες γραμμές (3 ετών+).

Σχεδιάζω κυματιστές γραμμές στη θάλασσα.

Από τα σημεία συνεχίζουν τις κυματιστές γραμμές και τα προτρέπουμε να φτιάξουν κι άλλες μόνοι τους (+3 ετών).

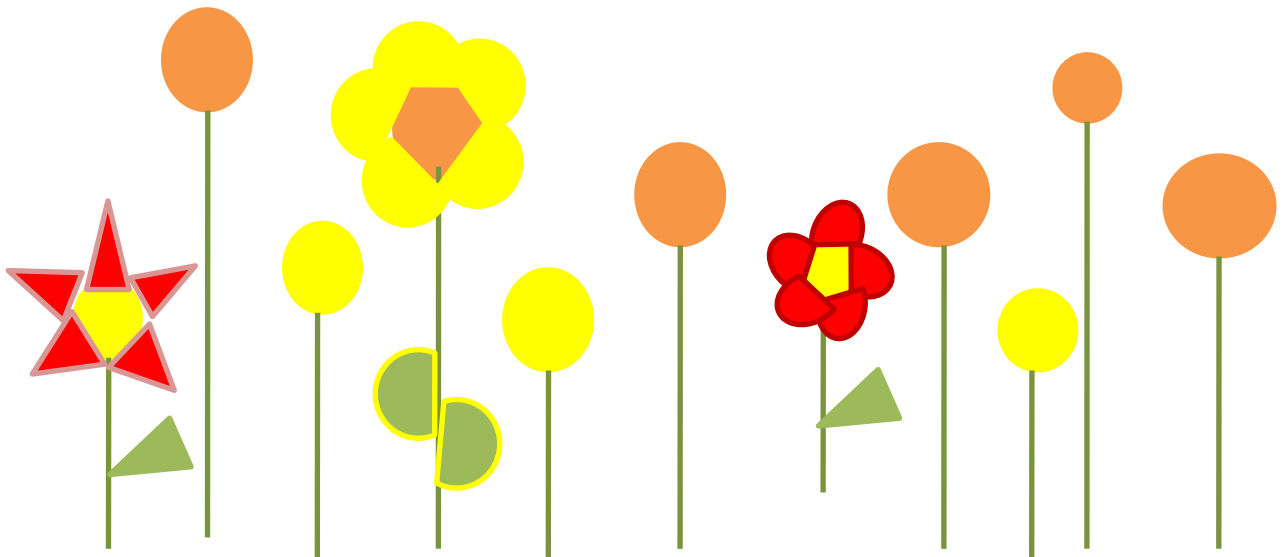
Σχηματίζω κύκλους χιονιού για τον χειμώνα.

Προτρέπουμε τα παιδιά να σχηματίσουν κύκλους μεγάλους και μικρούς (3 ετών+).

Βάζω καμπύλες ή τρίγωνα στα λουλούδια.

Προτρέπουμε τα παιδιά να σχηματίσουν κύκλους και τρίγωνα (3 ετών+).

Κυκλώνω ό,τι έχει σχέση με το φθινόπωρο.

Τα νήπια κυκλώνουν τις εικόνες και τα μεγαλύτερα παιδιά αντιστοιχούν και με τις λέξεις.

σχολείο

έλατο

σταφύλια

φύλλα

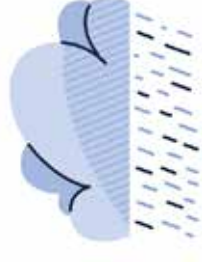
χελιδόνι

καρπούζι

χιόνι

βροχή

Κυκλώνω ό,τι έχει σχέση με τον χειμώνα.

Τα νήπια κυκλώνουν τις εικόνες και τα μεγαλύτερα παιδιά αντιστοιχούν και με τις λέξεις.

τζάκι

αηδόνι

κάστανα

πασχαλίτσα

σταφύλια

χιόνι

βατραχοπέδιλα

χιονάνθρωπος

Κυκλώνω ό,τι έχει σχέση με την άνοιξη.

Τα νήπια κυκλώνουν τις εικόνες και τα μεγαλύτερα παιδιά αντιστοιχούν και με τις λέξεις.

πεταλούδες

λουλούδια

καρπούζι

βροχή

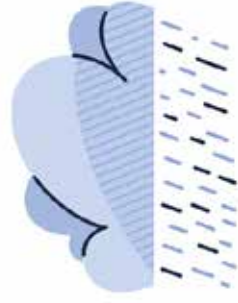
χιονάνθρωπος

σχολείο

πασχαλίτσα

αηδόνι

Κυκλώνω ό,τι έχει σχέση με το καλοκαίρι.

Τα νήπια κυκλώνουν τις εικόνες και τα μεγαλύτερα παιδιά αντιστοιχούν και με τις λέξεις.

στάχυα

ήλιος

πεταλούδες

καρπούζια

κοχύλια

βατραχοπέδιλα

λουλούδια

χελιδόνι

Μαθηματικά κρυμμένα στις σελίδες του βιβλίου.

Κυκλώνω τον σωστό αριθμό (νήπια και παιδιά δημοτικού).

Πόσα πουλιά πετούν πάνω από
τα χωράφια;

4 3 8

Πόσες μπάλες κρέμονται τα
Χριστούγεννα;

4 10 6

Πόσες καμινάδες ξεχωρίζεις στις
στέγες των σπιτιών;

5 2 4

Πόσα πουλιά ανακαλύπτεις πάνω
από το καρπούζι;

2 8 3

Πόσα παιδιά κολυμπούν στη
θάλασσα;

9 4 1

Πόσα χελιδόνια επιστρέφουν
την άνοιξη;

3 5 8

Φτιάξε τα δικά σου χαϊκού.

Στα κενά συμπλήρωσε τις συλλαβές που λείπουν
(για παιδιά δημοτικού).

Άνοιξη

Στα λουλούδια με
τα ωραία πέταλα
και τις μυρωδιές.

Στα ____ ____ ____ με
τα ωραία ____ ____ ____
και τις μυρωδιές.

Καλοκαίρι

Σε παραλίες
γεμάτες με κοχύλια
άγγιγμα άμμου.

Σε παραλίες
γεμάτες ____ ____ ____ ____
άγγιγμα ____ ____ .

Θυμήσου:

1^{ος} στίχος ~ 5 συλλαβές

2^{ος} στίχος ~ 7 συλλαβές

3^{ος} στίχος ~ 5 συλλαβές

Χειμώνας

Στου ζεστού τζακιού
τη στολισμένη γωνιά
κάστανα ψήνει.

Στου ____ ____ τζακιού
τη στολισμένη γωνιά
κάστανα ____ ____ .

Φθινόπωρο

Στα πρωτοβρόχια
που παίζουν με τα φύλλα
της βροχής χαρά.

Στα πρωτοβρόχια
που παίζουν με τα ____ ____
της βροχής ____ ____ .

Χαϊκού παιχνιδίσματα.

Ξαναγράψε τα χαϊκού αντικαθιστώντας το φωνήεν «α» με όποιο φωνήεν θέλεις εσύ. Διάβασέ το ξανά και γράψε τις παρατηρήσεις σου (για παιδιά δημοτικού).

Νέο χαϊκού

Στα λουλούδια με
τα ωραία πέταλα
και τις μυρωδιές.

.....
.....
.....

Βγάζει νόημα αυτό που έγραψες ;.....
Είναι αστείο ;

Νέο χαϊκού

Σε παραλίες
γεμάτες με κοχύλια
άγγιγμα άμμου.

.....
.....
.....

Βγάζει νόημα αυτό που έγραψες ;.....
Είναι αστείο ;

Χαϊκού παιχνιδίσματα.

Ξαναγράψε τα χαϊκού αντικαθιστώντας το φωνήεν «α» με όποιο φωνήεν θέλεις εσύ. Διάβασέ το ξανά και γράψε τις παρατηρήσεις σου (για παιδιά δημοτικού).

Νέο χαϊκού

Στου ζεστού τζακιού
τη στολισμένη γωνιά
κάστανα ψήνει.

Βγάζει νόημα αυτό που έγραψες ;.....

Είναι αστείο ;

Νέο χαϊκού

Στα πρωτοβρόχια
που παίζουν με τα φύλλα
της βροχής χαρά.

Βγάζει νόημα αυτό που έγραψες ;.....

Είναι αστείο ;

Χαϊκού δημιουργίες.

Γράψε τα δικά σου χαϊκού βάζοντας τις λέξεις στη σωστή σειρά
(για παιδιά δημοτικού).

1^ο

Στον, γελαστών, ερχομό, των, φτερουγίσματα, χελιδονιών

.....
.....
.....

Θυμήσου:

1^{ος} στίχος ~ 5 συλλαβές

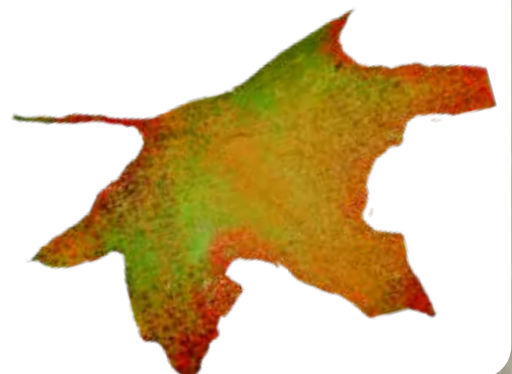
2^{ος} στίχος ~ 7 συλλαβές

3^{ος} στίχος ~ 5 συλλαβές

2^ο

Στων, τα, λευκών, ήλιου, γλάρων, όμορφα, τα, φτερά, συντροφιά

.....
.....
.....

Χαϊκού δημιουργίες.

Γράψε τα δικά σου χαϊκού βάζοντας τις λέξεις στη σωστή σειρά
(για παιδιά δημοτικού).

3^ο

Στων, κυμάτων, ξεχωριστή, την, χορός, δελφινιών, μελωδία

.....
.....
.....

Θυμήσου:

1^{ος} στίχος ~ 5 συλλαβές

2^{ος} στίχος ~ 7 συλλαβές

3^{ος} στίχος ~ 5 συλλαβές

4^ο

Στο, πρωινής, άνοιξης, ξύπνημα, της, δροσοσταλιάς, πνοή

.....
.....
.....

Βιογραφικά στοιχεία.

Η **Ανδρομάχη Καλλιβρούση** είναι νηπιαγωγός με ιδιαίτερη αγάπη στην παιδαγωγική αξιοποίηση των παιδικών βιβλίων για την ενίσχυση της φιλαναγνωσίας, της συναισθηματικής έκφρασης και της ψυχικής ανθεκτικότητας των παιδιών όλων των ηλικιών. Παράλληλα συνδέει και συστήνει τα βιβλία με εργαστήρια δεξιοτήτων για περαιτέρω χρήση στην τάξη.

Έχει δημιουργήσει ιστολόγιο και social media με τίτλο «Παιδαγωγοί με ενσυναίσθηση», τα οποία στοχεύουν στην ουσιαστική συνεργασία εκπαιδευτικών, γονέων και ειδικών με δράσεις και ιδέες θετικής διαπαιδαγώγησης, ενώ είναι ενεργό μέλος στη δράση «Ναι, μπορώ» του Στέφανου Ξενάκη για την ενίσχυση καλών πρακτικών στις σχολικές τάξεις. Αυτή την περίοδο ολοκληρώνει το μεταπτυχιακό της στην Εκπαίδευση Ενηλίκων στο ΕΑΠ.

Instagram: big_mama_paidagogoi

Facebook: Παιδαγωγοί με ενσυναίσθηση

E-mail: andromachimachi@gmail.com

<https://linktr.ee/bigmamapaidagogoi>

Η **Βασιλική Μουργελά** κατάγεται από το χωριό Χώρα Γορτυνίας στην ορεινή Αρκαδία όπου πέρασε τα παιδικά της χρόνια, χτίζοντας όμορφες αναμνήσεις με την οικογένειά της και απολαμβάνοντας εικόνες μοναδικής φύσης. Σήμερα ζει με τον σύζυγο και τον γιο της στην Αθήνα, ωστόσο διατηρεί ισχυρούς δεσμούς με την ιδιαίτερη πατρίδα της. Σπούδασε πληροφορική και εργάζεται ως εκπαιδευτικός στον ιδιωτικό τομέα.

Γράφει βιβλία για παιδιά και ενήλικες. Επίσης, έχει συμμετάσχει σε πέντε συλλογικά έργα. Ποιήματα και κείμενά της έχουν δημοσιευτεί σε διάφορες ιστοσελίδες και περιοδικά λογοτεχνικού ενδιαφέροντος. Κάποια από τα έργα της έχουν διακριθεί σε διαγωνισμούς τόσο στην Ελλάδα όσο και την Κύπρο.

Facebook: Vasiliki Mourgela

Instagram: Vasiliki_Mourgela

E-mail: vaso_mourg@hotmail.com